

залежить також і ефективність розвитку всіх галузей господарства нашої держави. На мою думку, ефективне функціонування банківської системи на засадах удосконалення організаційної структури банківської системи, підвищення капіталізації банківського сектору, укрупнення вітчизняних банківських установ шляхом злиття та поглинань, підвищення рівня їх капіталізації та збільшення сукупних активів окремих банків і банківської системи в цілому, посилення контролю за діяльністю банків, що сприятиме оптимізації ризиків банківської діяльності забезпечить зростання її конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках банківських послуг та вирішення однієї із най-гостріших проблем - розриву її із розвитком реального сектору економіки. Отже, впровадження реформи та вдосконалення банківської системи України в умовах глобалізації забезпечить гідний рівень розвитку банківської системи, дозволить привести іноземні інвестиції в нашу економіку, дозволить банкам ефективно працювати, а не зникати, як це, на жаль, відбувається сьогодні.

Список використаних джерел:

1. Тарасова О. В. Проблеми формування капіталу підприємств корпоративного сектору економіки / О. В. Тарасова // Економіка харчової промисловості. - № 1(9). - 2011. - С. 40-44.
2. Кузнецова С. А. Банківська система: навч. посіб. / Кузнецова С. А., Болгар Т. М., Пестовська З. С. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 400 с.
3. Гетманцев Д. О. Банківське право України: навчальний посібник / Гетманцев Д. О., Шукліна Н. Г. – К. : Центр учбової літератури, 2007. — 344 с.
4. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: http://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.

СИСТЕМА БЮДЖЕТІВ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Бальоха Анна Олегівна

Науковий керівник: д.е.н., Диха М. В.

*Хмельницький національний університет
Україна*

В ринкових умовах господарювання ефективно діючим вважається те підприємство, яке отримує прибуток від своєї діяльності. Прибутковість підприємства можна забезпечувати на стабільній основі завдяки бюджетуванню – інструменту управління, використання якого ґрунтується

на даних бухгалтерського обліку шляхом формування аналітичних бюджетів, що поєднують у собі прогностичні та фактичні показники. Бюджетування – це, з одного боку, процес складання планів і кошторисів, а з другого – технологія фінансового планування, обліку і контролю доходів і витрат, що одержуються від бізнесу на всіх рівнях управління [1, с. 99]. Бюджетування дозволяє аналізувати прогнозовані фінансові показники з метою підвищення фінансової обґрунтованості схвалюваних управлінських рішень.

В наш час спостерігається зростання попиту на послуги з розробки та впровадження систем бюджетного управління. Разом з цим багато фахівців, які узагальнено уявляють зовнішні компоненти подібних систем, а саме: наявність декількох взаємопов'язаних бюджетів, інтеграція з системами бухгалтерського та оперативного обліку, використання засобів автоматизації тощо, не завжди можуть об'єктивно оцінити співвідношення між витратами часу і коштів на запровадження та використання системи бюджетного управління й віддачі від отриманої інформаційної підтримки у вигляді прийняття ефективних рішень. В основі побудови системи бюджетів підприємств повинні лежати науково-обґрунтовані принципи, які визначають характер та зміст діяльності підприємства, створюють умови для їх ефективної роботи і зменшують можливість впливу негативних факторів на процес виробництва та реалізації продукції [6, с. 39].

Впровадження системи бюджетування надає підприємству неоціненних вигод і переваг. Але при цьому не виключено виникнення певних проблем, передусім щодо вартості та трудомісткості реалізації даного процесу. Крім того, негативне ставлення до розробки бюджетів з боку працюючих може бути зумовлено неможливістю врахувати в бюджетах усі чинники, які впливають на господарські операції, а також невідповідністю між зусиллями, спрямованими на досягнення мети.

Досвід країн Заходу, а також багатьох українських підприємств свідчить, що бюджетне планування є важливим чинником комерційного успіху організації. Складання бюджетів і їх виконання дає змогу менеджерам функціональних підрозділів краще зрозуміти і реалізувати поставлені перед ними завдання, оцінити можливості їх вирішення у встановлені терміни, своєчасно внести необхідні корективи, забезпечити програму виробництва ресурсами у відповідний час у потрібному місці і тим самим досягти поставлених цілей [2, с. 60].

Важливим аспектом бюджетування в контексті системи управління є те, що воно змушує менеджерів обґрунтовувати свої плани кількісно та дає змогу усвідомити витрати, пов'язані з їх виконанням. У процесі складання бюджету менеджер може порівняти витрати та вигоди альтернативних напрямків дій, визначити найефективніший спосіб використання наявних ресурсів. Крім того, бюджети мотивують працівників підприємства на досягнення поставленої мети за умови, що вони беруть участь у розробці бюджетів і зацікавлені у досягненні встановлених результатів. В рамках

бюджетування збирається інформація для оцінки діяльності підприємства у звітному періоді. Використовуючи збалансовану систему показників ефективності фінансово-господарської діяльності, бюджетування здатне забезпечувати прозорий, оперативний взаємозв'язок із чинниками, що впливають на їх зміну. За допомогою аналізу бюджетних відхилень (у разі від'ємних значень), шляхом запровадження своєчасних заходів по їх усуненню, забезпечується самоокупність, а в подальшому й прибуткова діяльність підприємства.

Бюджетування сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Бюджети дозволяють оцінити інвестиційну привабливість операцій, здійснити обґрунтований вибір найперспективніших сфер інвестування, підвищити обґрунтованість виділення додаткових ресурсів для окремих напрямків діяльності. При цьому рівень деталізації бюджетів буде різний залежно від рівня прийняття рішень (рис. 1).

Рис. 1. Бюджетування як елемент процесу прийняття рішень [3, с. 58]

При здійсненні бюджетування відбувається певне перегрупування загальних управлінських функцій, при якому саме бюджетування є певним центром функціонального управлінського циклу. На нашу думку, функція планування економічної діяльності частково ніби поглинається бюджетуванням.

У дослідженні [4, с. 260] виділено такі функції бюджетування:

1. Планування операцій, що забезпечують діяльність організації. Планування – це якісний і кількісний опис завдань, проектування можливих результатів і шляхи їх досягнення.

2. Координація різних видів діяльності і окремих підрозділів. Узгодження інтересів окремих працівників і груп в цілому по організації.

Координація в бюджетуванні припускає узгодженість робіт всіх ланок управління, апарату управління і фахівців.

3. Стимулювання керівників усіх рангів у досягненні цілей своїх центрів відповідальності. Стимулююча роль бюджету проявляється ще більше, якщо менеджери беруть активну участь у розробленні бюджету свого підрозділу.

4. Контроль з метою оцінювання виконання плану центрами відповідальності і їх керівників. Визначення відхилення від бюджету, порівняння фактичних і планових показників є основою оцінювання кожного центру відповідальності і його керівника наприкінці аналізованих періодів.

5. Засіб навчання персоналу. Бюджет також слугує хорошим засобом навчання менеджерів. Складання бюджетів сприяє детальному вивченню діяльності своїх підрозділів і взаємостосунків одних центрів відповідальності з іншими центрами в цілому по організації.

Також варто виділити такі завдання бюджетування як удосконалення процесів розподілу ресурсів, підвищення ефективності використання ресурсів, що знаходяться в розпорядженні підприємства та його окремих структурних підрозділів, а також відповідальності за них керівників відповідного рівня, зміцнення фінансової дисципліни, планування постачання, засіб навчання менеджерів, засіб зворотного зв'язку тощо.

Практика розробки й впровадження систем бюджетного управління виділяє такі бюджетні моделі [5, с. 55]:

- 1) індивідуальна модель комплексного бюджетування;
- 2) універсальна бюджетна модель;
- 3) бюджетування окремих видів діяльності;
- 4) бюджетування фінансових потоків;
- 5) бюджетування товарно-матеріальних потоків.

Вибір оптимальної бюджетної моделі на етапі розробки фінансової та бюджетної структури дозволить підприємству не тільки скоротити час і витрати, але й отримати максимальний результат, який виражатиметься у підвищенні прозорості бізнесу й поліпшенні фінансових показників його діяльності, а також у забезпеченні можливостей розвитку.

Список використаних джерел:

1. Біленко Л.М. Бюджетування як головний напрямок підвищення ефективності менеджменту / Л.М. Біленко // Регіональні перспективи. – 2012. – № 5,6. – С. 97–101.
2. Дробот Н.М. Напрямок удосконалення бюджетування на підприємствах / Н.М. Дробот // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України / Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2011. – Вип. 163. – Ч. 3. – С. 59–62.

3. Калініна О. М. Етапи розробки і дослідження бюджетування / О. М. Калініна // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2010. – № 1(9). – С. 57–64.
4. Куцик В.І. Технологія бюджетування як інструмент управління підприємством / В.І. Куцик, І.В. Горбатюк // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2011. – Вип. 21.5. – С. 248–253.
5. Квасницька Р.С. Бюджетування на підприємстві: суть та основні передумови ефективного застосування / Р.С. Квасницька, С.О. Джерелейко // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2008. – № 5, Т. 1. – С. 54–56.
6. Мельник О.Г. Методи бюджетного планування / О.Г.Мельник // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 37–46.

СИСТЕМА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ У РОКИ КОМАНДНО-АДМІНІСТРАТИВНОЇ СИСТЕМИ

Кузян Катерина Вікторівна

Науковий керівник: д.е.н., проф. Ватаманюк О.З.

*Львівський національний університет імені Івана Франка
Україна*

Із здобуттям незалежності для України, як для нової суверенної країни, актуалізувалася ціла низка як економічних, так і соціальних питань, серед них і питання побудови ефективної системи пенсійного забезпечення. Проте, ставши незалежною, Україна все ж ще довго “працювала” за радянською схемою. Тому важливо дослідити систему, яку залишив нам у спадок колишній СРСР, аби в подальшому ефективно реалізувати розпочаті реформи у сфері пенсійного забезпечення.

Основою для побудови пенсійної системи колишнього СРСР була запозичена у Німеччини система, запроваджена канцлером Отто фон Бісмарком. Пенсійні виплати проводилися із фонду соціального забезпечення, де акумулювалися кошти, що формувалися із законодавчо встановлених відрахувань від прибутків підприємств. Цей фонд не був автономним і дотувався з державного бюджету [6].

Подібна ситуація в колишньому СРСР була і з пенсійним віком, який встановлювався за прикладом Німеччини (до прийняття Закону СРСР “Про пенсійне забезпечення громадян СРСР” 1990 року загально визначеного пенсійного віку не існувало): для чоловіків – 60 років, жінок – 55 років, за наявності 25-річного стажу роботи (цікаво, що Німеччина встановила такі вікові межі, виходячи із тривалості життя своїх громадян, що значно різнилися від радянських). Проте, навіть при настанні пенсійного віку і наявності необхідного стажу в колишньому СРСР не всі могли скористатися